

Universal Declaration of Human Rights - Kasem

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

LOGO BANJA TIGISIM NABIINA NJWE-LAO WADE

PULIM

De na se we nabiina njwea de logo banja chega chwonja wade maama kugu zege logo maama wopwolo, de chega de yezura banja ne.

De na se we de na ba tuge chega chwonja to mo jaane nikantogo de tigura de popora ko twi nabiina lanja ne, ye nabiina maama yaa lage se wopwolo de yezura yaa taa wora.

De na se we ncono maama taa tei o tete se tigura de popora ye taa wora, fefeo de peenem njwaane, se wade sem ja kuri.

De na se we teene maama taa jege wolim, de ni seem de mimoro.

De na se we "UN Charter" tongo kom pane ko se wade sem njwea wolim njwaane se baara de kaana taa ye bedwe logo ywonni de wopwolo de yezura njwaane.

De na se we UN Tigisim teene dem maama ke nimoro se chega chwonja wade sem ja kuri nabiina zula de wopwolo njwaane.

De ta na se we ko yaa lamma lanyerane se de ni wade sento kuri se ko ja wopwolo de yezura ko ba logo banja.

De Laam wo se we

"General Assembly" dem pe

Logo Banja Tigisim Wade sem se ko taa ye won-kolo kodoo na wo woli ko ja wopwolo de logo fongem de yezura na wo pa nabiina njwea taa jege kuri logo banja maama ne to.

Wadaa 1

Ba loge ncona maama se ba taa ye bedwe mo ba njwea de ba chega seini, ye fefeo teira kntaa. We pe ba swa de bobonja mo se ba taa ye nubiu daane ye ba jege da njwana.

Wadaa 2

Logo banja tigisim wade sem pe chwonja se ncono maama taa jege chega chwonja na wo pa ba njwea taa jege zula to. Wade sem ta we ba ba fee nabiinu o chega chwonja ne naa ba cheese o dwi o yetana, o logo lane, o we jcono naa o bobonja njwaane. Wade sem ta we ba ba jege se ba taa cheese ncono we o ye baaro naa kaane, kwoo o jejegero naa ba na loge o me to njwaane.

Wade sem ta tage se woli da we popora ba jege se ka taa wora nabiina lanja ne ba teo politiksi naa ko wade naa ko na ye kolo to njwaane. Naa ba pcore ncono we o nwonji teo kolo ta na wo vere ko tete to njwaane.

Wadaa 3

Ko ye nɔnɔ maama chega chwonja mo se o taa nwe ye fefeo naa foonee teira.

Wadaa 4

Wadaa kam we nabiin-yeiku naa kabɛ totona naa kabɛ pipio daa ye taa wora logo banja ne.

Wadaa 5

Ba ba jege chwonja se ba pa nɔnɔ yaare cham yerane ko na wo manje se nabiinu yaare tei to.

Wadaa 6

Nɔnɔ maama ye nabiinu mo o ze pan o wo mɛ maama logo banja yoba. Logo banja wadɛ sem maama yiga ne, wadaa teira na wo ta we o dae nabiinu.

Wadaa 7

Nabiina maama ye bedwe mo wadaa yiga ne. Wadaa choo nɔnɔ maama mo; ka ba pɔɔre nɔnɔna ka yaga. Ka kwoli nabiina maama mo se wolo wolo ye cheɛse o dwonj.

Wadaa 8

Nɔnɔ maama wae o san nɔnɔ o dwonj kɔɔte delo maama wone nenɛɛne ko tu na ke o chɔge teo kom wadɛ selo na pa nɔnɔ wom nwea ywona to.

Wadaa 9

Ba baa wane ba ja nɔnɔ yɔɔ yerane ba gare ba ke o peena diga naa ba zeili o o teo ne pa o vo zoora te-gaa ne.

Wadaa 10

Ba na jaane nɔnɔ fee wora se ba di o sareya kɔɔte ne lanyerane ko manje de teo kom wadɛ na tinji tei to ba ni o seene o chɔge naa o wo chɔge.

Wadaa 11

1. Ba na jaane nɔnɔ we o chɔge o manje waarem ba na wo di o bora tata ba ba jege chwonja ba te we chɔge fee wora se ba pa ko tu chwonja se o ja lɔya de sareya tiina se ba woli o se ba di taane dem kɔɔte ne.

2. Ba baa wane ba ta we nɔnɔ yaa ke o chɔge naa ba ta we o ve se o yaa ke kolo na manje keim chega chwonja ne to, ye ka manja ne wadaa yaa teira ko nwaane. Ko kwaga ne tata ba baa wane ba pa nɔnɔ waarem na dage de dwoi waarem delo dwi o deim yaa na wo jwonj o na chɔge manja kalo to.

Wadaa 12

Ba ba jege chwonja ba daane nɔnɔ yɔɔ yerane o bobonja keiri seini, naa o diga tiina, naa o sɔɔɔ de o pwola totona seini. Ba nam ba jege chwonja ba ke o kekeo kolo na wo chɔge nɔnɔ wom yu to. Wadaa kanto choo nɔnɔ maama mo o kekeo maama seini, ye daanem teira.

Wadaa 13

1. Nɔɔno maama wae o beiri o boboŋa na lage tei ye o zoore o boboŋa na lage me maama to, o teo ne.

2. Nɔɔno maama wae o nwoŋ teo de teo, naa o tete teo ne o beiri o vei teo kodwoŋ ye o jwoora.

Wadaa 14

1. Nɔɔno wolo maama na ne chem o teo ne, o wane o duri o vo o taa zoore sateene dedwonna ne o wopwolo de yezura ŋwaane.

2. De ko de, o cham dem na dae nenene politiksi laŋa ne ko wo taa chamma se o duri o nwoŋ. O na choŋge teo kom wade ge mo naa o kekeo kom na wo de UN wade sem na mane tei to sateene dedwonna baa se de jwoŋ o mɔle mɔle.

Wadaa 15

1. Nɔɔno maama jege teo, o na nwoŋ me.

2. Ba baa wane ba zeili nɔɔno o teo ne, naa ba fee o se o ye leiri teo o boboŋa na lage tei to.

Wadaa 16

1. Baara de kaana na bege ba ti to wae ba di daane ye ba yetana, naa ba na nwoŋ tekolo, naa ba na toŋge wechoŋa kalo dwi to baa wane ko cheiŋi ba se ba ye di daane ba lo koŋa. Ye ba kadiri seini ba maama ma daane, ba zora de ba ŋwea seini, ye ba wae ba yage daane maŋa de maŋa, ba tete boboŋa na lage tei.

2. Kadiri wio ye baaro de kaane tete yerane na se se ba zo daane, ye ko dae we nɔɔno mo fee ba to.

3. Soŋa tiina - baaro de o kaane de o bu - mo ye sayu kugu takeiri wone. Konto ŋwaane tekeiri dem de teo kom maama jege se ba taa ni ba baŋa ne mo, ba taa choo ba wolwanno maama wone.

Wadaa 17

1. Nɔɔno maama wae o jege o tete nyɔɔne wonno, naa o de o badwonna wae ba tei wonno daane.

2. Ba baa wane ba vere nɔɔno wonno naa ba pa se o ye taa lage wonno.

Wadaa 18

Nɔɔno maama wae o boŋ o na lage tei. O wae o ke o boboŋa keiri, o wae o toŋge wechwoŋa kalo dwi o na lage to; o nam ta wae o leiri o wechwoŋa naa o boŋem o yerane naa o de koŋa, ye o bere nɔɔna wechwoŋa kam o taane de o totoŋa seini.

Wadaa 19

Nɔɔno wae o ŋɔɔne o boboŋa na lage tei. O wae o te kolo maama o na boŋe o yu ne, ye nɔɔno ba jege chwoŋa se o cheiŋi o ni. O wae o beiri labaare o boboŋa o daare o pae labaare dwi maama labaare tonno de walese bam maama wone se de jage jei mamma.

Wadaa 20

1. Nnọ maama wae o tọge o zoore asemble naa tigiisim dwi maama na ye yezura tigiisim to.
2. Ba baa wane ba fee nnọ se o zo tigiisim delo o na ba lage to.

Wadaa 21

1. Nnọ maama wae o tọge o di o teo gọmentẹ paare; o nam ta wae o tọge o voti o kuri nnọ o ke gọmentẹ dem wone.
2. Nnọ maama wae o jwọj wolim delo o teo gọmentẹ na jege de woli de nnọbia maama to, ko ma da ko ma da.
3. Gọmentẹ maama dam wo taa tọge de nnọbia kwora na we tei to mo. Nnọbia bam kwora kam mo yei ni ka bere nnọbia bam na wo kuri ba gọmentẹ dem paare tiina tei to. Kurim dem jege se ko de voti lao naga mo, se nnọ maama voti o bobọja na laga tei to, ye se ko de voti wadaa kam naga chekke.

Wadaa 22

Nnọ maama teo gọmentẹ jege se de taa choo o ọwea laja ne de de dam, de de naduni dedaane de na jege nimmọ tei de sateene dedwonna to se ko pa nnọ wom ọwea ja kuri se o wane o ji nnọ lanyerane.

Wadaa 23

1. Nnọ maama wae o ke totonj; o wae o kuri o bobọja na de totonj delo, ye fee wora se totonj dem taa jege kuri na pa o ywonni de wopwolo ye o ba lia we ba wo zan ba le o totonj dem ne to.
2. Nnọ maama ka, ye ko ba chuli o na ye wolo dwi to, jege se o taa jwọj ọweo na mae de o totonj dem dam na mae tei to mo.
3. Wolo maama na toja ko manj se o ọweo taa ye zegere se ko wane ko ni o tete dedaane o diga tiina lanyerane. Ko ta manj se o taa ne fee o totonja jei ne.
4. Nnọ maama wae o tọge o zoore totonja jei tigiisim yalo na wo woli o o totonja laja seini to.

Wadaa 24

Nnọ maama jege chwonja se o taa jege sio de sio manja, dedaane hawase bagera o na o ke totonja jei ne to; ye o ta wae o jwọj daa bem wone o jeini ọkọ ne o sia ye ba baa le o ọweo wone.

Wadaa 25

1. Fee wora se nnọ maama taa ọwe ọwea na jege kuri ye ka ywoma ka pae o tete de o diga tiina to. Ko manje se wodiiru, zora jei, assibita na ni yezura seini to dedaane won-telo maama na wo woli pa se ọwea taa ywoma to taa wora. Fee ta mo wora se wolim taa wora ko pae nnọ maama neneene o na ba toja, o na weela, naa o na jigi nabwom jaweo ọwaane, o na ye badeim naa kadeim, o na kwe naa nnọ na ye zore tu, o ware se o ni o tete banja ne.
2. Fee wora se ba taa fage ba ni niina de bia banja ne lanyerane. Bu maama, o jege kwo yoo o ba jege kwo yoo, ko manje se ba ni o banje ne mo ba woli o se o ke nnọ.

Wadaa 26

1. Nɔ́no maama jege choŋa se o ke sikuuli. Sikuuli veɪŋa, ko zege prameiri sikuuli ko vo yi Junia Sekondeiri Sikuuli, wo taa ye zɛɛra mo, ye ko ta ye fefeo mo se bu maama vo sikuuli se ko yi konto. Tɛkenekal Sikuula de totoŋa berem sikuula nenɛɛne Kɔlɛja de wo taa wora se balo na wo vo da to vo. Univesiti de sikuula kamuna yadwonna de wo taa wora se balo na paase ba tɛɛsa lanyerane to vo.

2. Sikuuli veɪŋa naa tɔn-yeino ye se ko pa nɔ́no swa mo poore se o wane o lɔre kolo maama na lana ko pa nabiino se ko ja wopwolo de yezura ko ba to. Ko jege se ko ja nimɔɔ de badwoŋo mo ko ba de sateene logo baŋa ne, de nabiina dwi maama de wɛjɔɔna dwi maama se ko zeini logo baŋa tigisim totoŋa dwi maama na woli logo maama yezura to.

3. Tiina jege chwoŋa se ba kuri ba na wo taa lage se ba bia zamese tɔnɔ sikuuli delo dwi wone to.

Wadaa 27

1. Nɔ́no maama wae o tɔge o ke o nabaara kekeo o na lage tei, de keina yadwonna, de "Science" na jaane wodonno telo maama ko ba nabiina jirim naa wolim ɲwaane to.

2. Nɔ́no maama na popone o tɔnɔ o na yei kolo maama logo lam ɲwaane to, fee wora se ba zeini naa ba woli o se o nɛ ko maana.

Wadaa 28

"United Nations" nia yanto ye se ko pa nabiino maama logo baŋa wolim, de wopwolo de yezura mo.

Wadaa 29

1. Nɔ́no maama jege fee totoŋa se o ke o na zoore takeiri delo maama ne to se ko pa se o taa ye nɔ́n-ɲwem se o ɲwea ke ywonni.

2. Nɔ́no fee totoŋa keiri wone o jege se o dɛ wadɛ sem na lage tei to mo. O ba jege se o ke o gaale naa o ke o chɔge badwonna wo. O nam ba jege chwoŋa o ke o chɔge kɔɔ ywonni de nɔ́no wopwolo, kɔɔ zula ɲwaane.

3. Nɔ́no maama na tɔge nabiina ɲwea de logo baŋa chega chwoŋa wadɛ sento o jege se o tɔge "United Nations" na lage se ko dɛ tei to mo.

Wadaa 30

Nɔ́no, naa nɔ́na, naa teo ye zaŋ ba boŋe we ba wo wane ba ke woŋo se ko leiri naa ko chɔge nia yanto ba na tiŋ tɔnɔ konto ne to.